

Jaarverslag 2016

Oikocredit Nederland

Voorwoord

Voor Oikocredit Nederland was 2016 een jaar van ongekend succes. Het totaal belegd vermogen groeide met een recordbedrag van 20,4 miljoen euro. Ook mochten we een historisch aantal van maar liefst 1925 nieuwe beleggers verwelkomen. Beleggers die er met hun betrokkenheid bij onze missie aan bijdragen dat Oikocredit inmiddels 46 miljoen mensen toegang kan bieden tot financiering én meer!

Een belangrijk speerpunt voor Oikocredit is het weerbaar maken van ondernemers in juist die ontwikkelingslanden waar klimaatverandering een grote rol speelt. Want met name ondernemers in Afrika, Zuid-Amerika en Azië worden geraakt door droogte en overstromingen. Door niet alleen microkredieten aan te bieden, maar ook spaar- en verzekeringsproducten, creëren onze partners méér kansen voor ondernemers om zelf een gezonde onderneming op te bouwen. Door te sparen kunnen

ondernemers een buffer aanleggen om een mislukte oogst, bijvoorbeeld als gevolg van natuurgeweld, te boven te komen. En met verzekeringsproducten hebben ze de mogelijkheid om natuurrisico's af te dekken.

Oikocredit pleit niet alleen voor het bieden van hulp na een natuurramp, maar zeker ook voor het verminderen van klimaatverandering op de lange termijn. Droogte en overstromingen hebben potentieel rampzalige gevolgen voor mens en milieu. Duurzaamheid is dan ook steeds nadrukkelijker onderdeel van de activiteiten van Oikocredit. In het afgelopen jaar bereikte de duurzame-energieportefeuille een recordstijging van wel 150% ten opzichte van 2015.

Maar ook dichtbij huis wil Oikocredit Nederland een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen. In 2016 hebben diverse waardengedreven organisaties, zoals MVO Nederland, Duurzame Energiekoepel, The Hunger Project, Nibud en Jantje Beton zich gevestigd in ons duurzame kantoorpand in Utrecht. Het pand heeft de toepasselijke naam De Nieuwe Vaart gekregen. De naamgeving was de

afronding van een traject dat beheerder Bouwinvest met Max Havelaar en Oikocredit Nederland heeft doorlopen om gezamenlijk het gebouw te verduurzamen.

We zien uit naar een nieuw jaar waarin we ons zullen blijven inzetten voor het bereiken van de duurzame ontwikkelingsdoelen. Daarbij rekenen we graag ook weer op uw steun, waarmee we miljarden mensen de kans te bieden om voor zichzelf en hun familie een blijvend beter bestaan op te bouwen.

Jacobine Geel

Voorzitter Oikocredit Nederland

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Bestuursverslag 2016	
Voorwoord	2
Verslag	4
2. Jaarrekening 2016	
Balans per 31 december 2016	10
Staat van baten en lasten over het jaar 2016	11
Kasstroomoverzicht over het jaar 2016	12
Algemeen	14
Grondslagen	14
Toelichting op de Balans	15
Toelichting op de Staat van baten en lasten	20
Overige gegevens	22
3. Meerjarenoverzicht 2012-2016	23
4. Controleverklaring	25

1. Bestuursverslag 2016

Oikocredit streeft naar een wereldwijde, eerlijke samenleving waarin bronnen duurzaam worden gedeeld en iedereen de mogelijkheid heeft eigen keuzes te maken om een waardig bestaan op te bouwen.

Oikocredit spoort iedereen aan verantwoord te beleggen. Oikocredit verstrekt financiële diensten en ondersteunt organisaties om het leven van mensen of gemeenschappen met een laag inkomen duurzaam te verbeteren.

Visie en strategie Oikocredit

De vereniging Oikocredit Nederland promoot al 40 jaar het werk van Oikocredit in Nederland. En een groot deel van onze bestaande beleggers is ook al zeer lang bij Oikocredit betrokken. Daar zijn we als vereniging trots op. Er is echter ook een keerzijde. De vergrijzing binnen de groep beleggers heeft in de afgelopen jaren een grote impact gehad op het aantal beleggers en het belegde vermogen. Met de huidige langetermijnstrategie voor 2014-2017 heeft Oikocredit Nederland zich ten doel gesteld om Oikocredit in Nederland sterk te laten

groeien. Door te investeren in het vergroten van de naamsbekendheid, het aantrekken van een nieuwe generatie beleggers en het bevestigen van de relatie met bestaande beleggers, kunnen we niet alleen de toekomst zeker stellen, maar meer mensen bereiken die ontwikkelingsfinanciering nodig hebben om een bestaan op te bouwen.

Marketing en communicatie

Samen met bureau Fitzroy is Oikocredit Nederland vorig jaar gestart met een landelijke campagne om de naamsbekendheid en het aantal beleggers in het Oikocredit Nederland Fonds te

vergroten. Met de campagne 'Made in Malawi' vertelden we wat Oikocredit al meer dan veertig jaar doet: vertrouwen op de kracht van mensen en op hun ondernemerschap. Drie creatieve ondernemers uit Malawi hebben de materialen voor de Nederlandse campagne over microkrediet gemaakt. En dat deden ze mét microkrediet! Vanwege de effectiviteit van de campagne hebben we onderdelen ervan in 2016 voortgezet. Van januari tot en met maart 2016 zijn twee commercials op televisie te zien geweest. In het najaar zijn internet-advertenties en radiocommercials op de publieke en regionale omroepen ingezet. Op basis van feedback die we hebben gekregen is de radiocommercial aangescherpt en is ook de campagne-website www.investeerinmensen.nl verder geoptimaliseerd. Op websites die door onze doelgroep worden bekeken, zijn de advertenties regelmatig te zien geweest. Het aantal websitebezoeken is daardoor in 2016 gestegen naar 99.000. Mochten we in 2015 al meer dan

duizend nieuwe beleggers verwelkomen, in 2016 is het aantal nieuwe beleggers met 1687 historisch hoog te noemen. Dankzij de campagne-activiteiten is

KERNFEITEN

- Aantal bezoeken website
- Facebook vrienden

	2016	2015
• Aantal bezoeken website	99.000	93.142
• Facebook vrienden	3220	2.730

Met foto's en quotes willen we mensen inspireren en enthousiasmeren op het populaire medium Instagram

de naamsbekendheid van Oikocredit in 2016 binnen de doelgroep gestegen naar ruim 11 procent. Naast Facebook hebben we in 2016 meer ingezet op Twitter, een bedrijfspagina op LinkedIn en zijn we gestart met foto's delen op het steeds populairder wordende medium Instagram. Onze nieuwsbrief gaat inmiddels naar bijna 12.000 geïnteresseerden, en ook daaruit komt steeds meer verkeer naar de website.

In mei, juli en oktober hebben we een nieuw soort evenement georganiseerd: de OikoTalk. Iedere keer staat een thema centraal, zoals de Sustainable Development Goals, duurzame energie en 'social

performance'. Begonnen als pilot om te ontdekken of mensen enthousiast zijn over een dergelijke thema-avond, is de OikoTalk uitgegroeid tot een drukbezochte bijeenkomst, waarvoor de deelnemers hun waardering naar ons hebben uitgesproken. Vooral de mogelijkheid tot verdieping en interactie dragen bij aan het succes van de avonden. Ook in 2017 zullen we drie à vier OikoTalks organiseren.

We zoeken steeds vaker de samenwerking met anderen. Energiecoöperatie Current deelde hun visie op duurzame energie tijdens de OikoTalk over dit boeiende thema. Samen hebben we in augustus een gezamenlijke promotionele actie gedaan, met resultaat! Door Oikocredit Nederland onder de aandacht te brengen in de digitale nieuwsbrief van Current hebben we veel websitebezoek kunnen creëren. Bovendien hebben zich binnen een week meer dan 80 beleggers aangemeld vanuit de Current-nieuwsbrief. Een succesvolle bijdrage aan ons strategische doel. Ook onze leden en beleggers dragen

graag bij aan het verspreiden van de boodschap van Oikocredit. In november 2016 hebben we onze beleggers van 21 jaar en ouder een cadeaukaart toegestuurd, waarmee zij tijdens de feestdagen een belegging cadeau konden geven aan vrienden of familie. Onze bestaande beleggers kunnen zo hun enthousiasme over Oikocredit doorgeven. Onze achterban reageerde positief op deze actie, en deze heeft ons dan ook bijna 200 nieuwe beleggers opgeleverd.

Om onze autoriteit op het gebied van microfinanciering te bestendigen, is het goed om de pers en de buitenwereld nog meer te betrekken en enthousiast te maken. Daarom hebben we in juni een persconferentie georganiseerd. Speciale gastspreker was Ousmane Thiongane, directeur van Union des Institutions Mutualistes Communautaires d'Épargne et de Crédit du Senegal, een autoriteit op het gebied van microfinanciering. Naar aanleiding van de bijeenkomst zijn er veel mooie inhoudelijke artikelen verschenen.

Artikelen in Reformatorisch Dagblad, op Oneworld.nl en publiciteit over onze klimaatbenadering hebben in 2016 bijgedragen aan onze zichtbaarheid.

en associëren beleggen met een zoektocht naar het hoogste financiële rendement. Maar een andere groep beleggers ervaart echter dat financieel en sociaal rendement kunnen gaan...

Markt voor sociaal beleggen groeit met dubbele cijfers

Beleiden en duurzame beleggers groeit gestaag. Het marktaandeel wordt gedomineerd door 'Nieuw' en 'Van het Verleden' beleggers.

Beleiden en duurzame beleggers groeit gestaag. Het marktaandeel wordt gedomineerd door 'Nieuw' en 'Van het Verleden' beleggers. Dit artikel bespreekt de groei van de markt voor sociaal beleggen en de rol van verschillende beleggers.

Beleggen gaat al lang niet meer om rendement alleen (Oikocredit)

Beleggen heeft in de laatste jaren een groot deel van zijn glorie verloren. Maar nu gaat het om meer dan alleen rendement. Het gaat om de impact van de investeringen. Dit artikel bespreekt de verandering in de manier waarop beleggers denken over rendement en impact.

Werk&Geld

Geld geven is een hele kunst

De kunst van het geven van geld is niet alleen een kwestie van hoeveel, maar ook van hoe. Dit artikel bespreekt de kunst van het geven van geld en de rol van Oikocredit.

Geen geefgeld, maar geld voor je laten werken

Geen geefgeld, maar geld voor je laten werken. Dit artikel bespreekt de manier waarop Oikocredit mensen helpt om hun eigen bedrijf te runnen en hun levens te verbeteren.

Investeren in vrouwen helpt de wereld vooruit

Investeren in vrouwen helpt de wereld vooruit. Dit artikel bespreekt de impact van investeringen in vrouwen op de wereldwijde economie en de levens van vrouwen zelf.

In de haarvaten van onvoorspelbare en onontgonnen regio's

In de haarvaten van onvoorspelbare en onontgonnen regio's. Dit artikel bespreekt de uitdagingen van investeren in onontwikkelde regio's en de rol van Oikocredit.

Oikocredit in Ecuador

Oikocredit in Ecuador. Dit artikel bespreekt de activiteiten van Oikocredit in Ecuador, met name in de landbouwsector.

SAN Accent gewonnen door politie én Oikocredit

SAN Accent gewonnen door politie én Oikocredit. Dit artikel bespreekt de samenwerking tussen Oikocredit en de politie in Ecuador.

MACROTRENDS IN MICROKREDIET

MACROTRENDS IN MICROKREDIET. Dit artikel bespreekt de macro-trends in de microkredietmarkt en de rol van Oikocredit.

Drage je als belegger iets bij aan armoedebestrijding?

Drage je als belegger iets bij aan armoedebestrijding? Dit artikel bespreekt de impact van beleggen op armoedebestrijding.

ronstomen van je baby en je kinderen kunnen naar school

ronstomen van je baby en je kinderen kunnen naar school. Dit artikel bespreekt de impact van Oikocredit op de levens van vrouwen en hun kinderen.

Vereniging

Oikocredit Nederland is een vereniging die wordt bestuurd door een Algemeen Bestuur. Het team van 8 medewerkers in Utrecht geeft uitvoering aan de strategie. Directeur Hann Verheijen heeft per 1 oktober de overstap gemaakt naar Oikocredit International. Om voldoende tijd te hebben voor het aantrekken van een nieuwe directeur heeft het bestuur bestuurslid Michelle Saaf gedelegeerd als interim-directeur.

Het bestuur van Oikocredit Nederland heeft in 2016 zesmaal vergaderd, waarvan driemaal met de bestuursleden van de Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds. Naast de gebruikelijke onderwerpen zoals begroting, jaarverslag en voortgang, is in 2016 de aandacht specifiek uitgegaan naar het optimaliseren van processen, waaronder compliance, risicomangement, en structuur in de werkorganisatie.

Op 9 mei en 21 november hebben de algemene ledenvergaderingen van de vereniging plaatsgevonden. Vanwege het

aflopen van de statutaire termijn heeft Erik Buckens afscheid genomen. De algemene ledenvergadering heeft haar waardering uitgesproken voor zijn jarenlange betrokkenheid. De inzet van Michelle Saaf als interim-directeur heeft geleid tot haar aftreden uit het bestuur per 1 oktober. Per 31 december 2016 bestaat het bestuur daarmee uit vier leden.

Anne Kloosterman, Mieke Labots, Jeroen Schols, Robin van Stigt vormen de leden van de Adviescommissie, die fungeert als klankbord voor het bestuur en de directie van Oikocredit Nederland namens de leden. De bestuursleden en leden van de Adviescommissie doen hun werk voor de vereniging onbezoldigd.

In onze samenwerking met Protestantse Kerk Nederland (PKN) behouden we de focus op promotie van het werk van Oikocredit. PKN-gemeenten en diaconieën kunnen via PKN in Oikocredit beleggen, wat op grote schaal gebeurt. In 2016 belegden 812 gemeenten en

Het team van Oikocredit Nederland werkt met veel enthousiasme aan het behalen van de strategische doelstellingen.

diaconieën in totaal 19,2 miljoen euro via PKN in Oikocredit. Ook zijn er 553 PKN-gemeenten en diaconieën die in totaal 11,9 miljoen euro beleggen via Oikocredit Nederland.

Interne organisatie

Het project 'Functiebeschrijving, beoordelingssystematiek en functiewaardering' heeft bijgedragen aan de verdere professionalisering van de organisatie van Oikocredit Nederland.

Op het gebied van de administratie van beleggingen is in 2016 een belangrijke stap gezet door alle

administratieve processen nog beter vast te leggen in procesbeschrijvingen. Verder zijn de afspraken met de compliance officer en de bewaarder geëvalueerd en bekrachtigd.

Om de vele activiteiten op het gebied van communicatie, die voortvloeien uit de strategische ambities van Oikocredit Nederland te kunnen uitvoeren, is in september een junior communicatie-medewerker aangenomen.

2. Jaarrekening 2016

Oikocredit-partner Impexcor heeft meer dan 600 mensen, voornamelijk vrouwen, in dienst en heeft daarmee een grote sociale impact op de omgeving

BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (VOOR RESULTAATBESTEMMING)

(alle bedragen in euro's)

ACTIVA	31-12-2016	31-12-2015	PASSIVA		
Vaste Activa			Eigen Vermogen (7)		
Materiële vaste activa (1)	72.379	90.183	Bestemmingsfonds 'Duurzaam Belegd'	6.760.679	5.365.625
Financiële vaste activa (2)	7.916.268	7.180.679	Algemene reserve	441.746	915.341
Totaal vaste activa	7.988.647	7.270.862	Continuïteitsreserve	538.823	631.658
			Resultaat boekjaar		
Vlottende Activa			Bestemmingsfonds 'Duurzaam Belegd'	735.589	1.395.054
Vorderingen			Saldo baten en lasten	-114.381	-566.430
Rekening-courant gelieerde organisaties (3)	365.190	155.915	Totaal Eigen Vermogen	8.362.456	7.741.248
Vorderingen en overlopende activa (4)	43.842	94.510			
	409.032	250.425	Voorzieningen		
Effecten			Voorziening afvloeiingskosten (8)	131.210	180.000
Aandelen Oikocredit UA in voorraad (5)	0	585.020			
Liquide middelen (6)	840.282	135.868	Kortlopende schulden		
Totaal vlottende activa	1.249.314	971.313	Crediteuren	67.838	207.054
			Vooruit ontvangen contributies	2.140	2.590
TOTAAL ACTIVA	9.237.961	8.242.175	Overige schulden en overlopende passiva (9)	674.317	111.283
			Totaal kortlopende schulden	744.295	320.927
			TOTAAL PASSIVA	9.237.961	8.242.175

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2016

(alle bedragen in euro's)

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Baten			
Giften (10)	257.403	70.000	225.769
Contributies (11)	175.637	140.000	172.801
Dividend op aandelen Oikocredit UA (12)	145.508	148.000	108.465
Rentebaten	882	3.000	3.515
Bijdrage Oikocredit UA (13)	206.058	185.000	196.672
Kostendoorbelasting SBONF (14)	749.000	749.000	736.065
Beheervergoeding (15)	38.054	36.000	38.829
Overige baten (16)	0	0	23.511
Totaal baten	1.572.542	1.331.000	1.505.627
Lasten			
Personeelskosten (17)	481.538	590.000	754.120
Bureaunkosten (18)	236.894	268.000	268.092
Verenigingskosten (19)	11.198	23.000	23.856
Wervingskosten (20)	957.301	605.332	1.024.929
Overige lasten	-8	0	1.060
Totaal lasten	1.686.923	1.486.332	2.072.057
Saldo baten en lasten	-114.381	-155.332	-566.430
Giften Duurzaam Belegd (7)	735.589	0	1.395.054
Totaal resultaat	621.208	-155.332	828.624
Resultaatbestemming			
Toevoeging aan Duurzaam Belegd vermogen	735.589	0	1.395.054
Mutatie Algemene reserve	-114.381	-155.332	-566.430
Totaal Resultaat	621.208	-155.332	828.624

KASSTROOMOVERZICHT OVER HET JAAR 2016

(alle bedragen in euro's)

	2016	2015
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Mutatie aandelen Oikocredit UA	400.000	150.000
Giften Duurzaam Belegd	735.589	1.395.054
Ontvangen dividend	145.508	108.465
Netto kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.281.097	1.653.519
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Ontvangen giften	257.403	225.769
Contributies	175.187	173.936
Bijdrage Oikocredit UA	206.058	196.672
Beheervergoeding	38.054	38.829
Ontvangen rente	3.532	5.255
Operationele lasten	-1.240.723	-1.679.499
Mutatie rekening-courant gelieerde organisaties	-195.864	-556.326
Bankkosten	-3.462	-2.814
Overige baten	0	23.511
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	-759.815	-1.574.667
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-1.277	-8.566
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.277	-8.566

KASSTROOMOVERZICHT OVER HET JAAR 2016 (VERVOLG)

(alle bedragen in euro's)

Kasstroom uit certificeringsactiviteiten

Uitgifte certificaten van aandelen	497.288	324.056	
Overboeking certificaten van aandelen	<u>-202.106</u>	<u>-129.867</u>	
	295.182		194.189
Terugkoop certificaten van aandelen	-358.977	-2.166.237	
Overboeking certificaten van aandelen	<u>68.302</u>	<u>1.014.828</u>	
	-290.675		-1.151.409
Ontvangen dividend	412.893		410.004
Betaald dividend	-232.991		-234.789
Netto kasstroom uit certificeringsactiviteiten	<u>184.409</u>	<u>-782.005</u>	
Mutatie liquide middelen	<u>704.414</u>	<u>-711.719</u>	

Liquide middelen

Liquide middelen per 1 januari	135.868	847.587
Liquide middelen per 31 december	840.282	135.868
Mutatie liquide middelen	<u>704.414</u>	<u>-711.719</u>

Toelichting bij de jaarrekening

(bedragen in hele euro's)

Algemeen

Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland (hierna te noemen ON) is een vereniging die gevestigd is op de Arthur van Schendelstraat 550, 3511 MH te Utrecht. De statutaire doelstelling van ON is de bekendheid van Oikocredit Ecumenical Development Cooperative Society U.A. (hierna te noemen Oikocredit UA) te vergroten alsmede de deelneming in Oikocredit UA te bevorderen. ON geeft hiertoe onder andere certificaten van aandelen Oikocredit UA uit aan certificaathouders, slechts beperkt tot bestaande certificaathouders. Er wordt aan certificaathouders 0,45% beheervergoeding in rekening gebracht met een maximum van € 500 per certificaathouder. Er worden geen op- of afslagen berekend en er zijn geen kosten ten laste van certificaathouders die voortvloeien uit directe of indirecte beleggingen.

Gelieerde partijen

Oikocredit Ecumenical Development Cooperative Society U.A. (Oikocredit UA)

ON is lid van de coöperatieve vereniging Oikocredit UA en heeft één stem in de Annual General Meeting. Oikocredit UA vergoedt jaarlijks een bijdrage aan ON ter dekking van operationele kosten. Deze vergoeding is in onderling overleg overeengekomen.

Oikocredit Nederland Fonds (ONF)

De administratie en marketing van het Oikocredit Nederland Fonds (hierna te noemen ONF) is uitbesteed aan ON. De gerelateerde kosten worden door ON in rekening gebracht bij Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds (hierna te noemen SBONF). Hiertegenover ontvangt SBONF een beheervergoeding van ONF ter dekking van deze marketing- en administratiekosten en een vergoeding voor operationele kosten van Oikocredit UA.

Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds

De Stichting Beheer Oikocredit Nederland heeft de administratie en marketing van ONF aan ON uitbesteed. Op basis van een kostentoe rekening worden de kosten die ON maakt voor het ONF doorbelast aan SBONF. De kostentoe rekening voor 2016 bedraagt € 749.000 (2015: € 736.065).

Grondslagen

a. Algemeen

- De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften die zijn vastgelegd in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en Richtlijn 640 voor de jaarverslaggeving. Ten opzichte van het voorgaand jaar hebben geen wijzigingen in de grondslagen plaatsgevonden. De staat van baten en lasten bevat een kolom 'begroting' van het boekjaar.

b. Grondslagen voor de waardering

• Aandelen Oikocredit UA

De in bezit zijnde aandelen Oikocredit UA worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, zijnde € 200 per aandeel.

• Overige beleggingen

De overige effecten worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers, ultimo boekjaar. Eventuele ongerealiseerde koersverschillen worden in het resultaat verwerkt.

• Vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de geschatte economische levensduur.

• Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De kortlopende schulden dienen binnen één jaar te worden afgelost. De liquide middelen staan ter directe beschikking.

c. Grondslagen voor de resultaatbepaling

• Baten

Baten worden verantwoord in de periode waarop zij betrekking hebben. Voor giften betekent dit in de praktijk veelal bij ontvangst. Dividend wordt verantwoord op het moment van toezegging.

• Lasten

Lasten worden verantwoord in de periode waarop ze betrekking hebben.

d. Grondslag voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de Balans

(alle bedragen in euro's)

1. MATERIËLE VASTE ACTIVA

Kantooruitrusting

De mutaties in de kantooruitrusting betreffen: →

	Verbouwing	Kantoor- inventaris	Computers	Totaal
Aanschafprijs t/m 2015	58.768	45.518	67.217	171.503
Cumulatieve afschrijving t/m 2015	<u>7.330</u>	<u>20.864</u>	<u>53.126</u>	<u>81.320</u>
Boekwaarde per 31-12-2015	51.438	24.654	14.091	90.183
Investeringen in 2016	0	0	1.277	1.277
Afschrijvingen in 2016	<u>-5.877</u>	<u>-7.319</u>	<u>-5.885</u>	<u>-19.081</u>
Boekwaarde per 31-12-2016	<u>45.561</u>	<u>17.335</u>	<u>9.483</u>	<u>72.379</u>
Geschatte economische levensduur	10 jaar	5 jaar	3 jaar	

2. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De financiële vaste activa bestaan uitsluitend uit aandelen Oikocredit UA:

	boekwaarde begin boekjaar	aankopen	verkopen	boekwaarde einde boekjaar
2015				
Aandelen Oikocredit UA Duurzaam Belegd	5.365.625	1.395.054	0	6.760.679
Aandelen Oikocredit UA eigen belegging	<u>420.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>420.000</u>
Totaal	<u>5.785.625</u>	<u>1.395.054</u>	<u>0</u>	<u>7.180.679</u>
2016				
Aandelen Oikocredit UA Duurzaam Belegd	6.760.679	735.589	0	7.496.269
Aandelen Oikocredit UA eigen belegging	<u>420.000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>420.000</u>
Totaal	<u>7.180.679</u>	<u>735.589</u>	<u>0</u>	<u>7.916.269</u>

De aandelen Oikocredit UA zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van 100 procent (€ 200 per aandeel) vanwege het feit dat Oikocredit UA aandelen tegen de nominale waarde uitgeeft en, indien de financiële positie van Oikocredit UA dit toelaat, ook terugkoopt tegen 100 procent. De intrinsieke waarde van de aandelen Oikocredit UA bedraagt per 31 december 2016 € 220,52 (31 december 2015: € 219,57).

Een deel van het bezit aan aandelen Oikocredit UA is aan ON geschonken en ON houdt volgens de wensen van schenkers deze aandelen als 'Duurzaam Belegd' in bezit. Over aandelen welke als 'Duurzaam Belegd' aangemerkt zijn kan niet vrijelijk worden beschikt. Daarnaast heeft ON ook een deel van de eigen reserves belegd in aandelen Oikocredit UA. Het bestuur wil daarmee de doelstelling van de vereniging benadrukken.

Risico's met betrekking tot aandelen Oikocredit UA:

Landenrisico

Economische en/of politieke problemen, soms in combinatie met extreem hoge inflatie, kunnen het onmogelijk maken voor de ontvanger van financieringen van Oikocredit om te voldoen aan de (terug) betalingsverplichtingen aan Oikocredit UA. Om het landenrisico van haar financieringsportefeuille te verminderen, is deze portefeuille gespreid over vele regio's en landen.

Valutarisico

De meeste leningen en investeringen van Oikocredit UA zijn in lokale valuta, zodat haar partners geen valutarisico's lopen. Oikocredit UA heeft een speciaal fonds dat deze valutarisico's opvangt.

Kredietrisico

Het risico van de investeringen door Oikocredit UA in haar partners verschilt per partner en is afhankelijk van factoren zoals de sector waarin de partner actief is en de kwaliteit van het management. Oikocredit UA evalueert al deze factoren zorgvuldig via een interne haalbaarheidsstudie, die door een Credit Committee wordt beoordeeld. Toch kan het voorkomen dat een partner (een deel van) zijn lening of rente niet kan terugbetalen.

3. REKENING-COURANT GELIEERDE ORGANISATIES

	31-12-2016	31-12-2015
Vordering		
Rekening-courant SBONF	176.438	125.316
Rekening-courant ONF	188.752	30.599
	<u>365.190</u>	<u>155.915</u>

De rekening-courant vordering op SBONF betreft de laatste termijn van het nog te ontvangen bedrag van de kostentorekening over 2016.

De rekening-courant vordering op ONF ter grootte van € 188.752 (eind 2015 € 30.599) heeft enerzijds betrekking op bedragen die door ONF verschuldigd zijn uit hoofde van overdrachten naar Duurzaam Belegd en anderzijds op bedragen die door ON ontvangen zijn ten behoeve van ONF.

4. VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

	31-12-2016	31-12-2015
De specificatie is:		
Rente	865	3.515
Vooruitbetaalde huur	9.656	9.654
Vooruitbetaalde pensioenpremie	4.932	8.445
Vooruitbetaalde verzekeringspremie	4.332	4.795
Borgsom	19.150	19.150
Vooruitbetaalde wervingskosten	0	40.644
Diversen	4.907	8.307
	<u>43.842</u>	<u>94.510</u>

5. AANDELEN OIKOCREDIT UA IN VOORRAAD

ON houdt een bepaalde voorraad aandelen Oikocredit UA aan om aan verzoeken tot uitgifte van certificaten van aandelen te kunnen voldoen. Liquiditeiten die langdurig niet worden gebruikt, worden eveneens belegd in Oikocredit UA. Hiermee draagt de vereniging Oikocredit Nederland extra bij aan de missie van Oikocredit. Per 31 december 2016 bedroeg deze voorraad nihil (eind 2015: € 585.020).

6. LIQUIDE MIDDELEN

Dit betreft een rekening-courant bij de ING Bank, een spaarrekening bij de ING Bank en een spaarrekening bij de ASN Bank. Het saldo van zowel de rekening-courant als ook de spaarrekening is per direct opvraagbaar. Er wordt een variabele rente vergoed op de spaarrekening, die periodiek vastgesteld wordt.

7. EIGEN VERMOGEN

	01-01-2016	Resultaat bestemming	Mutatie reserves	Onverdeeld resultaat	31-12-2016
Mutatie Eigen Vermogen					
Duurzaam Belegd vermogen	5.365.625	1.395.054			6.760.679
Algemene Reserve	915.341	-566.430	92.835		441.746
Continuïteitsreserve	631.658		-92.835		538.823
Resultaat periode:					
Inkomsten Duurzaam					
Belegd vermogen	1.395.054	-1.395.054		735.589	735.589
Saldo baten en lasten	-566.430	566.430		-114.381	-114.381
Totaal eigen vermogen	7.741.248	0	0	621.208	8.362.456

Duurzaam Belegd vermogen en bestemmingsfonds 'Duurzaam Belegd' vermogen

Een groot deel van het eigen vermogen bestaat uit ontvangen giften waarbij bepaald is dat deze middelen duurzaam belegd moeten blijven in aandelen Oikocredit UA. Dit deel van het vermogen wordt 'Duurzaam Belegd' genoemd en is te beschouwen als een niet-vrij uitkeerbare reserve. Het ontvangen dividend over dit bestemmingsfonds wordt jaarlijks als opbrengst verantwoord.

Het verloop van 'Duurzaam Belegd' is als volgt:

	2016	2015
Saldo begin van het jaar	6.760.679	5.365.625
Toename door ontvangen giften	687.523	1.339.988
Toename door ontvangen lijfrenten	48.066	55.066
Saldo eind van het jaar	7.496.268	6.760.679

De continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is een gebonden reserve en mag niet uitgekeerd worden. De reserve wordt gevormd voor mogelijke toekomstige tekorten of ter dekking van kosten bij ontbinding van de vereniging. De reserve wordt berekend op 75 procent van de personeelskosten en bureaunkosten van het afgelopen jaar. De onder de personeelskosten verantwoorde kosten voor afvloeiing worden niet meegenomen bij de bepaling van de hoogte van de continuïteitsreserve.

Het verloop van de continuïteitsreserve is als volgt:

	2016	2015
Saldo begin van het jaar	631.658	620.967
Mutatie (ten gunste)/ten laste van de Algemene Reserve	-92.835	10.691
Saldo eind van het jaar	538.823	631.658

8. VOORZIENING AFVLOEIINGSKOSTEN

Dit betreft een voorziening van € 180.000 opgenomen in verband met personele afvloeiingskosten. Er is gehandeld in lijn met de Arbeidsvoorwaardenregeling van de PKN, welke van toepassing is op Oikocredit Nederland. Omdat de verplichtingen in de toekomst liggen (het betreft een suppletierегeling) is een voorziening gevormd. De looptijd van de suppletierегeling is februari 2016 tot en met april 2020.

	01-01-2016	Dotatie	Onttrekking	31-12-2016
Mutatie voorzieningen				
Voorziening				
afvloeiingskosten	180.000	0	48.790	131.210
Totaal voorzieningen	180.000	0	48.790	131.210

9. OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

	31-12-2016	31-12-2015
Accountantskosten	14.954	8.161
Advertentiekosten en marketingkosten	11.135	5.383
Te betalen loonheffing en sociale lasten	29.674	39.241
Te betalen omzetbelasting	125	4.932
Reservering vakantietoeslag en -dagen	20.316	27.904
Personeelskosten	16.646	17.812
Aankoopverplichting aandelen		
Oikocredit UA u.h.v certificering	562.277	0
Diversen	19.189	7.850
	674.317	111.283

Per ultimo 2016 bestaat er uit hoofde van de certificering van aandelen een aankoopverplichting aandelen Oikocredit UA ad € 562.277 (eind 2015 nihil). In januari 2017 heeft de aankoop van deze € 562.277 in zijn geheel plaatsgevonden.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

I. Certificaten

a) Certificering aandelen Oikocredit UA

ON certificeert aandelen Oikocredit UA voor particulieren en instellingen in Nederland die niet rechtstreeks aandelen Oikocredit UA kunnen kopen. Dit is een van de doelstellingen van ON. De middelen (gelden of dividendrechten) die ON van deze particulieren of instellingen verkrijgt, worden integraal gebruikt voor aankoop van aandelen Oikocredit UA waartegenover ON certificaten van aandelen verstrekt en registreert. Als gevolg van deze certificering heeft ON per 31 december 2016 voor een bedrag van € 19.129.079 aandelen Oikocredit UA (ultimo 2015 € 18.990.955) en heeft zij voor eenzelfde bedrag certificaten van aandelen Oikocredit UA verstrekt.

b) Terugkoop uitgegeven certificaten

ON verleent haar medewerking bij terugkoop van uitgegeven certificaten wanneer zij de ingekochte certificaten weer aan anderen kan uitgeven of, indien dit niet het geval is, wanneer Oikocredit UA bereid is de aandelen in te kopen. ON en Oikocredit UA zijn niet verplicht tot terugkoop van uitgegeven certificaten respectievelijk uitgegeven aandelen, maar beide organisaties hebben wel een inspanningsverplichting op zich genomen. Tot op heden konden alle ter terugkoop aangeboden certificaten tegen de nominale waarde van de certificaathouders worden ingenomen.

c) ON heeft in 2016 € 412.893 cashdividend en € 126.417 stockdividend ontvangen op de aandelen Oikocredit UA die zij houdt voor de certificaathouders. Het dividend dat bestemd was voor de certificaathouders is doorbetaald aan de certificaathouders of op aanwijzing van de certificaathouder gebruikt voor herbelegging in aandelen Oikocredit UA of verrekend als contributie dan wel als gift geboekt.

d) Sinds 1 oktober 2008 maakt ON gebruik van een vrijstelling in de wet en de prospectusrichtlijn en hoeft daarom geen door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) goedgekeurd prospectus meer te hebben. Deze vrijstelling geldt bij jaarlijkse

uitgifte van certificaten tot € 2,5 mln. In 2016 zijn er voor € 497.388 aan nieuwe certificaten uitgegeven aan certificaathouders (2015: € 324.056).

Het verloop van de uitstaande certificaten is als volgt:

	2016	2015
Saldo begin van het jaar	18.990.955	20.833.136
Uitgifte certificaten	497.388	324.056
Inkoop en overdracht van certificaten	-359.264	-2.166.237
Saldo eind van het jaar	19.129.079	18.990.955

Per ultimo 2016 bestaat er uit hoofde van deze certificering een aankoopverplichting aandelen Oikocredit UA. Deze aankoopverplichting staat per 31 december 2016 opgenomen op de balans onder de Overige schulden en overlopende passiva ad € 562.277 (eind 2015 nihil). In januari 2017 heeft de aankoop van deze € 562.277 in zijn geheel plaats gevonden.

II. Lijfrenten

Er zijn verschillende personen die aan ON een periodieke schenking doen in de vorm van een lijfrente. In 2016 heeft ON voor een bedrag van € 64.461 aan lijfrenten ontvangen (2015: € 72.036), waarvan € 48.066 voor Duurzaam Belegd is bestemd en € 16.395 vrij besteedbaar is. Per balansdatum is reeds toegezegd voor het jaar 2017: € 100.016 voor Duurzaam Belegd en € 106.587 vrij besteedbaar.

III. Huur

Vanaf 1 oktober 2014 is een huurcontract gesloten voor de huidige nieuwe kantoorlocatie, Arthur van Schendelstraat 550, Utrecht, met een looptijd van 10 jaar. Uit hoofde van dit contract bedragen de huurkosten voor 2017 € 30.069 en de servicekosten € 5.814. Er is een borgsom afgegeven voor dit huurcontract.

Toelichting op de Staat van baten en lasten

(alle bedragen in euro's)

10. GIFTEN

De giften wisselen jaarlijks sterk en zijn nauwelijks voorspelbaar. Afwijkingen van de begroting zijn onvermijdbaar. Ook een aantal certificaathouders bestemt zijn dividend als gift. In 2016 bedraagt het bedrag aan giften € 257.403 (2015: € 225.769).

11. CONTRIBUTIES

De minimum contributie per lid over 2016 bedraagt € 20 (2015: € 20). Een aantal leden en donateurs draagt meer bij dan de minimum contributie. Het bedrag aan ontvangen contributies in 2016 (€ 175.637) is ten opzichte van 2015 (€ 172.801) toegenomen.

Een aantal certificaathouders bestemt zijn dividend als lidmaatschapscontributie aan ON. Deze bedragen zijn als contributie verantwoord.

12. DIVIDEND OP AANDELEN OIKOCREDIT UA

De dividenduitkering van Oikocredit UA aan ON heeft vooral betrekking op:

- De aandelen Oikocredit UA 'Duurzaam Belegd' en eigen aandelen Oikocredit UA
- De teruggekochte certificaten
- De werkvoorraad in bezit van ON

13. BIJDRAGE OIKOCREDIT UA

Oikocredit UA vergoedt jaarlijks een bijdrage aan de steunverenigingen, zoals ON, ter dekking van operationele kosten. Deze vergoeding is niet op arm's length basis (zakelijke gronden) afgesproken.

14. KOSTENDOORBELASTING SBONF

SBONF heeft de administratie en marketing van ONF uitbesteed aan ON. Sinds 2005 vindt er een kostenallocatie plaats tussen ON en SBONF. Sinds 2005 worden de werkelijke kosten van ON doorbelast aan SBONF op basis van een verdeelsleutel tussen de werkzaamheden voor ONF en voor ON. Voor 2016 bedraagt deze kostentoekening € 749.000 (2015: € 736.065).

15. BEHEERVERGOEDING

Iedere certificaathouder betaalt een jaarlijkse beheervergoeding van 0,45%, met een maximum van € 500. De ontvangen beheervergoeding over 2016 bedraagt € 38.054. In 2015 bedroeg de beheervergoeding € 38.829.

16. OVERIGE BATEN

Dit betreft een éénmalige inrichtingsbijdrage in 2015 van de verhuurder inzake de kantoorlocatie, Arthur van Schendelstraat 550, Utrecht.

17. PERSONEELSKOSTEN

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Salarissen	339.722	425.337	410.990
Sociale lasten	49.923	60.129	55.734
Pensioenlasten	40.016	46.591	41.890
Tijdelijk personeel	34.528	7.350	6.037
Reorganisatiekosten	0	0	180.000
Overige personeelskosten	17.349	50.593	59.469
	<u>481.538</u>	<u>590.000</u>	<u>754.120</u>

Omgerekend naar voltijds dienstverband zijn er gedurende 2016 7,4 werknemers in dienst (2015: 7,3).

Onder de personeelskosten is in 2015 een bedrag opgenomen ad € 180.000 in verband met het vormen van een voorziening voor afvloeiingskosten.

De begrote salariskosten, sociale lasten en pensioenlasten voor 2016 zijn gebaseerd op 8,4 FTE terwijl in 2016 slechts 7,4 FTE gerealiseerd is. Tevens vallen de gemiddelde loonkosten in 2016 lager uit dan begroot waardoor per saldo de kosten lager uitvallen in 2016.

Daarentegen is de post tijdelijk personeel hoger dan begroot als gevolg van het onverwachte aftreden van Hann Verheijen als directeur ON per 30 september 2016. Zijn taken zijn vervolgens door tijdelijke inhuur waargenomen.

Door de langdurige ziekte van een werknemer gedurende 2016 zijn er uit hoofde van een verzuimverzekering € 23.000 meer aan gelden ontvangen dan begroot. Deze ontvangen gelden zijn gesaldeerd met de overige personeelskosten. Daarnaast zijn de per 31 december 2016 niet opgenomen vakantiedagen ultimo boekjaar verdisconteerd en als verplichting verantwoord (€ 10.250).

18. BUREAUKOSTEN

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Huisvestingskosten	46.035	56.749	47.358
Administratie- en accountantskosten	103.801	100.043	114.534
Kantoor en algemene kosten	83.595	106.442	103.385
Rente en bankkosten	3.462	4.767	2.814
	<u>236.894</u>	<u>268.000</u>	<u>268.092</u>

De huisvestingskosten komen voor 2016 met name lager uit dan begroot omdat er gezamenlijk minder kosten zijn gemaakt voor de aankoop van kleine inventaris, onderhoud en schoonmaak dan waar in de begroting rekening mee gehouden is.

De kantoor en algemene kosten laten een daling zien ten opzichte van de begroting welke met name veroorzaakt wordt door enerzijds lagere computerkosten (€ 15.000) en anderzijds lagere juridische kosten ad € 5.000.

Onder de computerkosten waren in 2016 kosten begroot o.a. voor de ontwikkeling van 'My Oikocredit', een online portal voor beleggers. De implementatie hiervan is echter uitgesteld naar 2017 waardoor de € 10.000 die hiervoor begroot was niet uitgegeven is in 2016.

19. VERENIGINGSKOSTEN

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Bestuurskosten	7.061	15.365	11.464
Algemene ledenvergadering	677	2.200	250
Kosten relaties	3.461	5.435	12.142
	<u>11.198</u>	<u>23.000</u>	<u>23.856</u>

De bestuurskosten komen zo'n € 8.000 lager uit dan begroot. Het grootste deel van deze kosten wordt gevormd door de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Ten tijde van het opstellen van de begroting over 2016 diende een nieuwe verzekering afgesloten te worden waarvan achteraf is gebleken dat de inschatting van de kosten daarvan te hoog is geweest.

20. WERVINGSKOSTEN

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Vrijwilligersactiviteiten	0	0	586
Reclamecampagne	957.301	606.000	1.024.342
	<u>957.301</u>	<u>606.000</u>	<u>1.024.929</u>

In overleg met de algemene ledenvergadering wordt met ingang van 2015 onderscheid gemaakt tussen kosten voor Naamsbekendheid, voor Activatie en voor het Bevestigen van de relatie. De nadruk van de wervingsactiviteiten lag in 2015 in het creëren van naamsbekendheid, maar vanaf 2016 is dit geleidelijk verschoven naar activatie hetgeen zich in de jaren na 2016 verder zal verschuiven.

	Realisatie 2016	Begroting 2016	Realisatie 2015
Naamsbekendheid	471.789	255.834	694.195
Activatie	388.820	255.834	201.022
Bevestigen relatie	96.693	94.332	129.712
	<u>957.301</u>	<u>606.000</u>	<u>1.024.929</u>

Bezoldiging bestuurders en bestuurdersbelangen

Het bestuur van ON bestaat uit vrijwilligers. Er hebben geen betalingen anders dan vergoeding voor gemaakte kosten aan bestuurders van de vereniging plaatsgevonden. De bestuurders van ON hebben geen certificaten van aandelen Oikocredit UA. De bestuurders van ON hebben voor een bedrag van € 25.776 aan participaties in ONF (2015: €25.772). Eind 2016 bestaat het bestuur uit 4 personen (2015: 6). De door het bestuur gedeclareerde kosten over 2016 bedroegen € 1.511 (2015: € 1.641).

Overige gegevens

Voorstel verwerking resultaat

Van het resultaat over 2016 van € 621.208 wordt € 735.589 in overeenstemming met de bepaling van de gevers aan het bestemmingsfonds 'Duurzaam Belegd' toegevoegd. Het restant ten bedrage van € 114.381 betreft het negatieve saldo baten en lasten over 2016 en zal aan de algemene reserve onttrokken worden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die van belang zijn voor de jaarcijfers 2016.

Met een microkrediet kan Romer (25) uit Bolivia grotere partijen materiaal inkopen voor zijn meubelmakerij. Daardoor kan hij een betere prijs bedingen en houdt hij er meer aan over.

Algemeen nut beogende instelling (ANBI)

ON heeft bij de belastingdienst een verzoek tot erkenning als algemeen nut beogende instelling ingediend. De erkenning is verleend, waardoor er geen successierechten en schenkingsrechten verschuldigd zijn over schenkingen en legaten aan ON.

Utrecht, 11 april 2017

Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland

Jacobine Geel, voorzitter
Gerard Vesseur, penningmeester
Ilona van Meegen, secretaris
Johan Stuij, bestuurslid

3. Meerjarenoverzicht 2012-2016

(alle bedragen x € 1.000)

	2016	2015	2014	2013	2012
Aantal leden (*)	7.120	7.318	7.583	7.734	7.860
Groei aantal leden	-198	-265	-151	-126	-238
Aantal beleggers ON	433	445	460	476	489
Aantal beleggers ONF	12.084	10.397	9.707	9.125	8.767
Groei aantal beleggers ON en ONF	1.675	675	566	345	9
Oikocredit Nederland (ON)					
Aandelen Oikocredit UA	26.483	26.757	26.791	25.772	24.474
Eigen aandelen Oikocredit UA	7.354	7.766	5.958	5.042	4.558
Uitstaande certificaten van aandelen	19.129	18.991	20.833	20.730	19.916
Uitgifte certificaten van aandelen	497	324	388	882	379
Inkoop certificaten van aandelen	-359	-2.166	-285	-68	-27
Mutatie ingelegd kapitaal CVA = jaargroei	138	-1.842	103	814	352
Eigen Vermogen ON	8.362	7.741	6.913	5.954	5.624
Duurzaam Belegd	7.496	6.761	5.366	4.510	4.137
Vrij besteedbaar vermogen(**)	866	981	1.547	1.444	1.487

MEERJARENOVERZICHT 2011-2015 (VERVOLG)

(alle bedragen x € 1.000)

	2016	2015	2014	2013	2012
Oikocredit Nederland Fonds (ONF)					
Aandelen Oikocredit UA	112.637	94.815	86.866	76.242	72.500
Ingelegd kapitaal ONF	115.710	95.346	88.056	84.420	79.786
Uitgifte participaties ONF	24.930	13.119	9.692	8.233	8.294
Inkoop participaties ONF	-4.566	-5.829	-6.056	-3.599	-4.630
Mutatie ingelegd kapitaal ONF = jaargroei	20.364	7.290	3.636	4.634	3.664
Eigen Vermogen ONF	607	604	681	814	938
Oikocredit UA					
Aandelenkapitaal	912.968	806.277	711.112	634.808	558.530
Intrinsieke waarde (***)	220,52	219,57	220,76	220,04	224,50
Dividend(****)	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Goedgekeurde projecten	1.200.604	1.121.949	876.756	660.176	603.518
Totaal bezit aandelen ON/ONF	139.121	121.572	113.657	102.015	96.974
%bezit Oikocredit Nederland	15,2%	15,1%	16,0%	16,1%	17,4%

(*) In 2014 is een nieuw participanten-administratiesysteem in gebruik genomen. Bij de overgang naar dit nieuwe systeem is het aantal leden en participanten opgeschoond v.w.b. inactieve leden/participanten. (**) Inclusief de continuïteitsreserve. (***) Oikocredit UA heeft de berekeningsystematiek aangepast in 2015. Dientengevolge zijn de vergelijkende cijfers aangepast. (****) Vermoedelijk wordt over 2016 2% dividend uitgekeerd (ter beslissing van de AGM van Oikocredit in juni 2017)

4. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Ledenvergadering van Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland te Utrecht gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven.'

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van

de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Oikocredit ontwikkelingsvereniging Nederland, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek

2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven.'

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven.' In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur

noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een

hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaam-

heden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenhang, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is.

Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 20 april 2017
Crowe Horwath Foederer B.V.

R. Meusen RA, w.g.

Oikocredit Nederland

**Arthur van Schendelstraat 550
3511 MH Utrecht**

T: 030 234 10 69

E: nederland@oikocredit.nl

I: www.oikocredit.nl

Betaalrekening

NL11INGB0001261695

K.v.K. 40506029

